

دانشکده بهداشت

طرح درس ترمی

عنوان درس: سیستم‌های اطلاع‌رسانی پزشکی	مخاطبان: دانشجویان ترم ۱ کارشناسی ارشد MPH دوره عمومی
تعداد واحد: ۱ واحد (۰/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)	ساعت پاسخگویی به سوالات فراگیر: دوشنبه‌ها ۸ تا ۱۰
زمان ارائه درس: دوشنبه‌ها، ساعت ۱۴/۳۰ تا ۱۶، نیمسال اول ۱۴۰۴-۱۴۰۵	مدرس: دکتر فرامرز قره‌گوزلو
درس و پیش نیاز: ندارد	

هدف کلی درس: آشنا کردن دانشجو با سیستم‌ها و روش‌های جستجوی علمی و سازماندهی شده منابع و کسب توانایی برای مدیریت منابع به‌منظور نگارش پایان‌نامه، مقالات و گزارشات علمی

اهداف کلی جلسات: (جهت هر جلسه یک هدف)

- ۱- آشنایی با کلیات درس، مفاهیم پایه اطلاع‌یابی، معماری موتورهای جستجو و روش‌های جستجوی پیشرفته (Boolean & Truncation)
- ۲- آشنایی با پایگاه‌های اطلاعاتی و ناشرین کلیدی (WoS, Scopus, Elsevier, Springer) و معیارهای سنجش علم (IF, H-index, DOI)
- ۳- آشنایی تخصصی با پایگاه‌های حوزه علوم پزشکی (PubMed, MeSH, Cochrane) و پایگاه‌های داده ایرانی
- ۴- جلسه عملی ۱ - کارگاه عملی جستجوی نظام‌مند: پیاده‌سازی استراتژی جستجو در PubMed و Scopus
- ۵- آشنایی با مبانی نظری و ساختار نرم‌افزارهای مدیریت منابع با تمرکز بر EndNote
- ۶- جلسه عملی ۲ - کارگاه عملی EndNote (بخش اول): ایجاد کتابخانه، ورود منابع از پایگاه‌ها و سازماندهی آن‌ها.
- ۷- جلسه عملی ۳ - کارگاه عملی EndNote (بخش دوم): استناددهی در متن (CWYW) و تنظیم فرمت منابع در Word
- ۸- ارائه و رفع اشکال پروژه‌های کلاسی، جمع‌بندی نهایی و آمادگی برای آزمون

فعالیت عملی: (در قالب پروژه کلاسی)

- ۱- انتخاب یک موضوع پژوهشی در حوزه بهداشت حرفه‌ای، انجام جستجوی جامع در PubMed و Scopus، ایجاد یک کتابخانه با حداقل ۲۰ منبع در EndNote، و ارائه گزارش مکتوب شامل استراتژی جستجو و فهرست منابع فرمت‌بندی شده به سبک Vancouver

اهداف ویژه به تفکیک اهداف کلی هر جلسه:

هدف کلی جلسه اول:

- ۱- آشنایی با کلیات درس، مفاهیم پایه اطلاع‌یابی، معماری موتورهای جستجو و روش‌های جستجوی پیشرفته (Boolean & Truncation)

اهداف ویژه جلسه اول:

- ۱-۱- تبیین اهداف، سرفصل‌ها، نحوه ارزیابی و معرفی پروژه کلاسی
- ۱-۲- تشریح معماری موتورهای جستجو (Crawler, Indexer, Ranker)
- ۱-۳- آموزش کاربرد عملگرهای بولین (AND, OR, NOT) و کوتاه‌سازی (*)

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱- اهداف و ساختار کلی درس و پروژه نهایی را شرح دهد.
- ۱-۲- نقش اجزای اصلی یک موتور جستجو را توضیح دهد.
- ۱-۳- یک استراتژی جستجوی ساده با عملگرهای بولین بنویسد.

هدف کلی جلسه دوم:

- ۲- آشنایی با پایگاه‌های اطلاعاتی و ناشرین کلیدی (WoS, Scopus, Elsevier, Springer) و معیارهای سنجش علم (IF, H-index, DOI)

اهداف ویژه جلسه دوم:

- ۲-۱- مقایسه پایگاه‌های استنادی Web of Science و Scopus
- ۲-۲- معرفی ناشرین بزرگ و پلتفرم‌های ScienceDirect و SpringerLink
- ۲-۳- تشریح مفاهیم ضریب تأثیر (IF)، شاخص H و شناسه DOI

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۲-۱- تفاوت اصلی بین پایگاه‌های WoS و Scopus را بیان کند.
- ۲-۲- دو ناشر بزرگ بین‌المللی و پلتفرم آن‌ها را نام ببرد.
- ۲-۳- مفهوم H-index یک نویسنده و Impact Factor یک مجله را تفسیر کند.

هدف کلی جلسه سوم:

۳- آشنایی تخصصی با پایگاه‌های حوزه علوم پزشکی (PubMed MeSH Cochrane) و پایگاه‌های داده ایرانی

اهداف ویژه جلسه سوم:

- ۳-۱- معرفی پایگاه PubMed و ساختار جستجوی پیشرفته آن
- ۳-۲- آموزش یافتن سرعنوان‌های موضوعی پزشکی (MeSH) برای یک مفهوم
- ۳-۳- معرفی کتابخانه Cochrane و پایگاه‌های ایرانداک (گنج) و SID

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۳-۱- در PubMed با استفاده از فیلترها، نتایج را به مقالات مروری محدود کند.
- ۳-۲- برای موضوع "کمردرد شغلی"، معادل MeSH آن را پیدا کند.
- ۳-۳- اهمیت پایگاه Cochrane و کاربرد پایگاه ایرانداک را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه چهارم:

۴- (جلسه عملی ۱) کارگاه عملی جستجوی نظام‌مند: پیاده‌سازی استراتژی جستجو در PubMed و Scopus

اهداف ویژه جلسه چهارم:

- ۴-۱- تمرین عملی ساخت استراتژی جستجوی پیشرفته ترکیب کلمات کلیدی و MeSH در PubMed
- ۴-۲- تمرین عملی اجرای همان استراتژی در Scopus و مقایسه نتایج
- ۴-۳- تمرین عملی ذخیره نتایج و خروجی گرفتن از آن‌ها

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۴-۱- برای یک موضوع مشخص، یک استراتژی جستجوی جامع در PubMed اجرا کند.
- ۴-۲- نتایج جستجوی خود را در پایگاه Scopus پالایش و تحلیل کند.
- ۴-۳- نتایج منتخب از هر دو پایگاه را در یک فرمت استاندارد مانند (RIS) ذخیره نماید.

هدف کلی جلسه پنجم:

۵- آشنایی با مبانی نظری و ساختار نرم‌افزارهای مدیریت منابع با تمرکز بر EndNote

اهداف ویژه جلسه پنجم:

- ۵-۱- تشریح مزایای استفاده از نرم‌افزار مدیریت منابع
- ۵-۲- معرفی محیط کاربری نرم‌افزار EndNote و ساختار کتابخانه (Library)
- ۵-۳- توضیح روش‌های مختلف ورود اطلاعات به کتابخانه (دستی، مستقیم، فایل).

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۵-۱- سه مزیت اصلی استفاده از EndNote را بیان کند.
- ۵-۲- یک کتابخانه جدید در نرم‌افزار EndNote ایجاد کند.
- ۵-۳- تفاوت بین روش‌های مختلف افزودن منبع به کتابخانه را شرح دهد.

هدف کلی جلسه ششم:

۶- (جلسه عملی ۲) کارگاه عملی EndNote (بخش اول): ایجاد کتابخانه، ورود منابع از پایگاه‌ها و سازماندهی آن‌ها

اهداف ویژه جلسه ششم:

- ۶-۱- تمرین عملی وارد کردن مستقیم منابع از PubMed و Scopus به EndNote
- ۶-۲- تمرین عملی وارد کردن فایل PDF مقالات و استخراج خودکار اطلاعات
- ۶-۳- تمرین عملی سازماندهی منابع با استفاده از گروه‌ها (Groups)

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۶-۱- حداقل ۱۰ منبع را به صورت مستقیم از یک پایگاه داده به کتابخانه EndNote خود منتقل کند.
- ۶-۲- اطلاعات کتابشناختی یک مقاله را از فایل PDF آن استخراج نماید.
- ۶-۳- منابع مربوط به پروژه خود را در یک گروه مجزا دسته‌بندی کند.

هدف کلی جلسه هفتم:

۷- (جلسه عملی ۳) کارگاه عملی EndNote (بخش دوم): استناددهی در متن (CWYW) و تنظیم فرمت منابع در Word

اهداف ویژه جلسه هفتم:

۷-۱- تمرین عملی استفاده از ابزار Cite While You Write (CWYW) در Microsoft Word

۷-۲- تمرین عملی درج و حذف استاندارد و تولید خودکار فهرست منابع
۷-۳- تمرین عملی تغییر سبک استناددهی (Style) به فرمت‌های مختلف (Vancouver, APA)

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۷-۱- در یک متن نمونه، حداقل سه استاندارد درون‌متنی درج کند.
- ۷-۲- فهرست منابع مقاله خود را به طور خودکار ایجاد و به‌روزرسانی کند.
- ۷-۳- فهرست منابع مقاله خود را به سبک مورد نظر مجله هدف تغییر دهد.

هدف کلی جلسه هشتم:

۸- ارائه و رفع اشکال پروژه‌های کلاسی، جمع‌بندی نهایی و آمادگی برای آزمون

اهداف ویژه جلسه هشتم:

- ۸-۱- ارائه چند نمونه از پروژه‌های دانشجویان و بررسی نقاط قوت و ضعف
- ۸-۲- پاسخ به سوالات و ابهامات نهایی در مورد مباحث نظری و عملی
- ۸-۳- مرور سریع مباحث کلیدی و حل چند نمونه سوال آزمون

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۸-۱- پروژه نهایی خود را مطابق با استانداردها تکمیل و ارائه دهد.
- ۸-۲- به سوالات مروری استاد در خصوص کل مباحث پاسخ دهد.
- ۸-۳- دانش خود را برای شرکت در آزمون پایان‌ترم منسجم نماید.

منابع:

- ۱- کتاب و مقالات معتبر روز در زمینه اطلاع‌رسانی پزشکی و راهنماهای کاربری پایگاه‌های اطلاعاتی با نظر استاد
- ۲- راهنماهای آنلاین PubMed, Scopus و EndNote

- 3. www.medlib.ir
- 4. www.proquest.com
- 5. www.ncbi.nlm.nih.gov

روش تدریس:

ترکیبی از سخنرانی، ارائه پاورپوینت، نمایش زنده و کار عملی با پایگاه‌های اطلاعاتی و نرم‌افزار EndNote، پرسش و پاسخ و ارائه پروژه.

وسایل آموزشی: ویدیو پروژکتور، کامپیوتر متصل به اینترنت برای مدرس و دانشجویان (در جلسات عملی).

سنجش و ارزشیابی

فعالیت	روش	سهم از نمره کل (بر حسب درصد)	تاریخ	ساعت
حضور و مشارکت در کلاس	مشاهده و ارزیابی مستمر	۴۰	در طول ترم	در طول ترم -
پروژه کلاسی	ارائه گزارش کتبی و فایل EndNote	۳۰	جلسه هشتم	-
امتحان پایان ترم	کتبی (شامل سوالات نظری و حل مسئله)	۳۰	طبق برنامه آموزش	طبق برنامه آموزش

مقررات کلاس و انتظارات از دانشجو:

- ۱- حضور منظم و به موقع در کلاس درس الزامی است.
- ۲- مشارکت فعال در بحث‌های کلاسی و فعالیت‌های گروهی مورد انتظار است.
- ۳- رعایت اصول اخلاق علمی و پرهیز از هرگونه تقلب در آزمون‌ها و تکالیف ضروری است.

نام و امضای مدرس: دکتر فریبرز قره‌گوزلو

نام و امضای مدیر گروه: دکتر فریبرز امید

نام و امضای مسئول EDO دانشکده: دکتر شهاب رضائیان

تاریخ تحویل:

تاریخ ارسال:

تاریخ ارسال:

جدول زمانبندی درس سیستم‌های اطلاع‌رسانی پزشکی
روز و ساعت جلسه: دوشنبه‌ها، ساعت ۱۴/۳۰ تا ۱۶، نیمسال اول ۱۴۰۴-۱۴۰۵

جلسه	تاریخ	موضوع هر جلسه	مدرس
۱	۱۴۰۴/۷/۷	کلیات، معماری موتور جستجو و جستجوی پیشرفته	دکتر فرامرز قره‌گوزلو
۲	۱۴۰۴/۷/۱۴	پایگاه‌های استنادی، ناشرین و معیارهای سنجش علم	دکتر فرامرز قره‌گوزلو
۳	۱۴۰۴/۷/۲۱	پایگاه‌های تخصصی پزشکی و ایرانی	دکتر فرامرز قره‌گوزلو
۴	۱۴۰۴/۷/۲۸	کارگاه عملی: جستجو در PubMed و Scopus	دکتر فرامرز قره‌گوزلو
۵	۱۴۰۴/۸/۵	مبانی نظری نرم‌افزار EndNote	دکتر فرامرز قره‌گوزلو
۶	۱۴۰۴/۸/۱۲	کارگاه عملی: ورود و سازماندهی منابع در EndNote	دکتر فرامرز قره‌گوزلو
۷	۱۴۰۴/۸/۱۹	کارگاه عملی: استناددهی با EndNote در Word	دکتر فرامرز قره‌گوزلو
۸	۱۴۰۴/۸/۲۶	ارائه پروژه، جمع‌بندی و رفع اشکال	دکتر فرامرز قره‌گوزلو
	طبق برنامه آموزش	آزمون نهایی	دکتر فرامرز قره‌گوزلو

رتبه علمی: استادیار							
نام گروه آموزشی: مهندسی بهداشت حرفه‌ای و ایمنی کار							
تعداد سوال: ۳۰							
جدول بلوپرینت آزمون: سیستم‌های اطلاع‌رسانی پزشکی ۱ ارشد MPH							
نیمسال تحصیلی: نیمسال اول ۱۴۰۵-۱۴۰۴							
گروه آموزشی: مهندسی بهداشت حرفه‌ای و ایمنی کار							
ردیف	عنوان محتوای آموزشی	مدت زمان آموزش (ساعت)	درصد زمان اختصاص داده شده	تعداد سؤالات	تعداد سؤالات مربوط به هر یک از سطوح اهداف یادگیری		
					حیطه‌ی شناختی	حیطه‌ی مهارتی	حیطه‌ی نگرشی
۱	کلیات، معماری جستجو و جستجوی پیشرفته	۲	۱۰/۵۲	۴	۲	۲	۰
۲	پایگاه‌های استنادی و معیارهای سنجش علم	۲	۱۰/۵۲	۳	۲	۱	۰
۳	پایگاه‌های تخصصی پزشکی و ایرانی	۲	۱۰/۵۲	۴	۲	۱	۱
۴	کارگاه عملی جستجو در پایگاه‌ها	۳	۱۵/۷۸	۴	۲	۱	۱
۵	مبانی نظری نرم‌افزار EndNote	۲	۱۰/۵۲	۴	۳	۱	۰
۶	کارگاه عملی EndNote (ورود منابع)	۳	۱۵/۷۸	۵	۱	۲	۲
۷	کارگاه عملی EndNote (استناددهی)	۳	۱۵/۷۸	۶	۱	۳	۲
۸	جمع‌بندی و مرور	۲	۱۰/۵۲	۰	۰	۰	۰
	جمع	۱۹	۱۰۰٪	۳۰	۱۳	۱۱	۶

